

Issue 2

Volume

19

วารสาร ไทยศึกษา

Journal of Thai Studies
ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 ธันวาคม 2566

Institute of Thai Studies, Chulalongkorn University

Creation of Thai Films during the Pandemic Crisis

Submitted date:

20 October 2022

Revised date:

13 February 2023

Accepted date:

12 July 2023

Sammiti Sukbunjhong¹

Abstract

Background and objective (s): The coronavirus (COVID-19) outbreak in Thailand began in January 2020. The crisis had a profound impact on the creative community and the production of movies. Based on research entitled 'Thai Films in the New Normal Era: A Study of Adaptation and Thai Film Creation During the Pandemic Crisis', this paper aims 1) to study the adaptation of Thai films in the New Normal Era and 2) to study the creative format of Thai films in the New Normal Era.

Methodology: A qualitative research methodology was used along with in-depth interviews by selecting a specific sample and collecting data by means of interviews, information provided by key informants and descriptive analysis.

Main result: It was found that the adjustments in the work of Thai film producers and creators during the COVID-19 pandemic crisis were as follows: 1) a reduction of personnel and adjustment of the organizational structure to be smaller; 2) utilization of technology to work in new ways; 3) adaptation to situations in order to be ready for change, resolution of complex problems and creative solutions; 4) adaptation to be able to work in a variety of forms of entertainment; and 5) adaptation by creating additional careers, along with film work and financial planning for the future. The research found that during the pandemic crisis there were three types of movie creations: 1) 'streaming', 2) 'remote production' and 3) 'virtual production'.

¹ Assistant Professor, Dr. in Film and Digital Media, College of Social Communication Innovation, Srinakharinwirot University
email: sammiti@gmail.com

Relevance to Thai Studies: Thai cinema is a cultural heritage and an important social phenomenon. Studying the adaptation and creative style of Thai films during the pandemic crisis is a study of Thainess that can reflect changes in society and the way of living in Thailand through the creation of movies.

Conclusion: Similar to any other industry that needed to adapt during the pandemic crisis, the film industry is an industry within the wheel of capitalism driven mainly by consumption. The movie industry, therefore, needed to adapt to survive by seeking every available channel in order to reach consumers. The research reveals that the efforts of those involved in filmmaking in all sectors helped to brainstorm and to search for ways to allow Thai movies to exist in society. In some cases, adaptation turned crisis into opportunity and gave rise to a new way of film production. This is an important step in the change and development of Thai filmmakers who have to survive in the New Normal Era.

Keywords: new normal Thai film; adaptation; creation; pandemic crisis

การสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทย ในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาด

Submitted date:

20 October 2022

Revised date:

13 February 2023

Accepted date:

12 July 2023

♦ สามมิติ สุขบรรจง²

บทคัดย่อภาษาไทย

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ในประเทศไทย เริ่มต้นขึ้นเมื่อเดือนมกราคม 2563 วิกฤตการณ์ในครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อกลุ่มบุคลากรผู้สร้างสรรค์ และผลิตผลงานภาพยนตร์ จากงานวิจัยเรื่อง ‘ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่: การศึกษาการปรับตัวและรูปแบบการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาด’ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการปรับตัวของภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่และ 2) เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย: ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย/ ผลการศึกษา: พบว่า การปรับตัวในการทำงานของผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาดโควิด-19 มีดังนี้ 1) การปรับลดจำนวนบุคลากรและปรับโครงสร้างองค์กรให้มีขนาดเล็กลง 2) การปรับตัวโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานวิถีใหม่ 3) การปรับตัวกับทุกสถานการณ์พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และมีความคิดสร้างสรรค์ 4) การปรับตัวให้สามารถทำงานบันเทิงได้หลากหลายรูปแบบและ 5) การปรับตัวโดยสร้างอาชีพเสริมควบคู่กับการทำงานด้านภาพยนตร์ และการวางแผนการเงินสำหรับอนาคต และผลการวิจัยยังพบว่าในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาดมีรูปแบบการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ใน 3 ลักษณะได้แก่ 1) ‘สตรีมมิง’ 2) ‘รีโมทโปรดักชัน’ และ 3) ‘เวอร์ชวลโปรดักชัน’

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร.ประจำสาขาภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความเกี่ยวข้องกับไทยศึกษา: ภาพยนตร์ไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่สำคัญ การได้ศึกษาการปรับตัวและรูปแบบการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาดที่เกิดขึ้น เป็นการศึกษาความเป็นไทย ที่สามารถสะท้อนภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิถีการดำรงความเป็นไทยผ่านการสร้างสรรคงานภาพยนตร์

บทสรุป: เหนืออุตสาหกรรมอื่นๆ ที่ต้องปรับตัวในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาด อุตสาหกรรมภาพยนตร์เป็นอุตสาหกรรมที่อยู่ในวงล้อของระบบทุนนิยม ซึ่งขับเคลื่อนด้วยการบริโภคเป็นหลัก อุตสาหกรรมภาพยนตร์จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อการอยู่รอด โดยต้องแสวงหาทุกช่องทางเพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคจากการวิจัยทำให้มองเห็นถึงความพยายามของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างงานภาพยนตร์ในทุกภาคส่วนที่ช่วยกันระดมความคิด และค้นหาวิธีการเพื่อให้ภาพยนตร์ไทยยังดำรงอยู่ในสังคมได้ การปรับตัวในบางกรณีได้เปลี่ยนวิกฤตให้กลับกลายเป็นโอกาสและเป็นการอุบัติใหม่ของวิถีแห่งการผลิตงานภาพยนตร์ ซึ่งนับเป็นก้าวที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาครั้งใหญ่ของผู้ทำงานภาพยนตร์ไทยที่ต้องอยู่ให้รอดในยุควิถีใหม่

คำสำคัญ: ภาพยนตร์ไทยยุควิถีใหม่; การปรับตัว; รูปแบบการสร้างสรรค์; วิกฤตการณ์โรคระบาด

♦ บทนำ ♦

การระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ในประเทศไทย เริ่มต้นขึ้นเมื่อเดือนมกราคม 2563 และเกิดการแพร่เชื้อเป็นกลุ่มใหญ่ จนส่งผลให้รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในวันที่ 26 มีนาคม และประกาศห้ามประชาชนออกนอกเคหสถานยามวิกาล เพื่อควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ในประเทศไทย ภายใต้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 รวมถึงสั่งปิดธุรกิจ ห้างร้าน สถานที่ขนาดใหญ่ที่มีความเสี่ยงสูงเพราะจะมีคนจำนวนมากมารวมตัวกัน เช่น ห้างสรรพสินค้า สนามกีฬา และสถานบันเทิงต่าง ๆ ได้รับคำสั่งให้ปิดทำการชั่วคราว และส่งเสริมให้ประชาชนอยู่บ้าน วิกฤตการณ์ในครั้งนี้สร้างความเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อการทำงานของประชาชนและผู้ประกอบกิจการธุรกิจในทุกภาคส่วน "วงการภาพยนตร์ไทย" เป็นอีกภาคส่วนหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ในครั้งนี้ โดยกลุ่มแรกที่ได้รับผลกระทบอย่างหนักได้แก่ เจ้าของกิจการหรือธุรกิจโรงภาพยนตร์ ข้อมูลจากหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ของไทยได้รวบรวมและจัดทำรายงานผลกระทบจากวิกฤตการณ์โรคระบาดโดยเรียงลำดับเหตุการณ์ตามลำดับเวลาไว้ดังนี้

จากปลายกุมภาพันธ์จนถึงต้นเดือนมีนาคม เดือนที่มีประกาศพบผู้เสียชีวิตจากโรคโควิด-19 คนแรกในเมืองไทยตั้งแต่วันที่ 1 ผลกระทบแรกจากการระบาดของโรคโควิด-19 ที่มีต่อโรงภาพยนตร์คือ จำนวนผู้ชมที่ค่อย ๆ ลดน้อยลงอย่างน่าใจหาย เพราะโรงภาพยนตร์กลายเป็นสถานที่ที่ไม่น่าไว้วางใจอีกต่อไป แม้จะมีโปรโมชั่นลดราคาตั๋วเข้าชมออกมามากมายก็ตาม ในขณะเดียวกัน โรงหนังแต่ละโรงต่างก็เข้มงวดเรื่องความปลอดภัยทางสุขอนามัยมากกว่าแค่ให้บริการเจลล้างมือ ทั้งการประชาสัมพันธ์ให้เห็นว่ามีการทำความสะอาดฆ่าเชื้อโรคอย่างจริงจัง รวมถึงออกมาตรการต่าง ๆ สำหรับผู้ใช้บริการ เช่นเดียวกับหอภาพยนตร์ที่ประกาศมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัส และเริ่มตรวจคัดกรองผู้เข้ามาใช้บริการตั้งแต่สัปดาห์แรกของเดือนมีนาคม รวมถึงต้องประกาศยกเลิกกิจกรรมลานดารา เจชฎาภรณ์ ผลดี ที่จะมีขึ้นในวันที่ 21 มีนาคม ซึ่งเสี่ยงต่อการรวมตัวของผู้คนจำนวนมาก แต่กระนั้น ตัวเลขผู้ติดเชื้อยังเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ พร้อม ๆ กับการพบสถานที่แพร่ระบาดขนาดใหญ่ทั้งสถานบันเทิงในใจกลางกรุงเทพฯ และสนามมวยลุมพินี ในขณะเดียวกัน องค์การอนามัยโลกก็ได้ประกาศให้โรคโควิด-19 เข้าสู่ภาวะระบาดใหญ่ทั่วโลก ในวันที่ 11 มีนาคม สิ่งเหล่านี้นำมาซึ่งการรณรงค์ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการ "เว้นระยะห่างทางสังคม" หรือ Social Distancing ที่ต้องการให้ผู้คนอยู่ห่างกันอย่างน้อย 1-2 เมตร

เพื่อป้องกันการสัมผัสผยละอองอันอาจนำพาเชื้อไวรัสไปสู่กันและกัน ในช่วงนี้ จึงเกิดมิติใหม่ในการปรับตัวของโรงภาพยนตร์เพื่อสู้กับไวรัสที่มองไม่เห็น ด้วยการเว้นที่นั่งภายในโรงให้ผู้ชมมีระยะห่างระหว่างกัน นำโดยโรงภาพยนตร์เอ้าส์ สามย่าน ที่เริ่มต้นกำหนดผังที่นั่งใหม่ตั้งแต่วันที่ 13 มีนาคม ตามมาด้วยโรงภาพยนตร์สกาลา และโรงภาพยนตร์ในเครือเมเจอร์ ซินีเพล็กซ์ อย่างไรก็ตาม การจัดวางที่นั่งใหม่นี้มีอายุได้เพียงไม่กี่วันเท่านั้น เมื่อสถานการณ์ยังรุนแรงขึ้นและมียอดผู้ติดเชื้อในประเทศไทยทะลุเกิน 100 คนเป็นครั้งแรกในวันที่ 15 มีนาคม อีก 2 วันถัดมา ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีจึงมีมติเห็นชอบมาตรการตามข้อเสนอของคณะกรรมการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม หนึ่งในนั้นคือการปิดสถานที่ต่าง ๆ ที่มีความเสี่ยงสูง ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งรวมถึงโรงมหรสพ ตั้งแต่วันที่ 18-31 มีนาคม โรงภาพยนตร์ต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องหยุดให้บริการตั้งแต่นั้นดังกล่าว เช่นเดียวกับภาพยนตร์... (Ritdee and Jeamrattanyu, 2020)

วิกฤตการณ์โรคระบาดไม่เพียงส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้ทำธุรกิจและกิจการโรงภาพยนตร์ แต่ยังสร้างปัญหาให้กับกลุ่มบุคลากรผู้สร้างสรรค์ และผลิตผลงานภาพยนตร์ โดยผลกระทบหลักของสถานการณ์โควิด-19 มีขึ้นต่อบุคลากรในส่วนการผลิตภาพยนตร์ หรือคนกองถ่ายหนัง โดยเมื่อกลางเดือนมีนาคม สมาคมผู้กำกับภาพยนตร์ไทยได้ออกประกาศขอความร่วมมือให้งดการถ่ายทำภาพยนตร์ ละครีโทรทัศน์และโฆษณา การประกาศหยุดการถ่ายทำภาพยนตร์ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดดังกล่าวข้างต้นยังส่งผลกระทบต่อเนืองไปยังบุคคลในสายอาชีพภาพยนตร์จำนวนมาก การประกาศหยุดกองถ่ายในช่วงที่ผ่านมา ยังส่งผลกระทบเชิงจิตต่อคนทำงานจำนวนมากที่ไม่ได้เป็นลูกจ้างประจำ และได้รับค่าจ้างตามชิ้นงานหรือตามการออกกองถ่าย สถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้มีเสียงเรียกร้องจากคนทำงานบางส่วนให้มีมาตรการช่วยเหลือเยียวยา เช่นเดียวกับผู้ได้รับผลกระทบในอุตสาหกรรมอื่น และเช่นเดียวกันในต่างประเทศ จากสถานการณ์วิกฤตการณ์โรคระบาดดังกล่าวข้างต้น ส่งผลกระทบรุนแรงต่อวงการภาพยนตร์ไทยและบุคลากรในทุกภาคส่วน ทำให้ภาพยนตร์ไทยซึ่งมีสถานะเป็นสื่อมวลชน และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ รวมไปถึงยังเป็นเครื่องหมายทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ จำเป็นต้องหาแนวทางใน "การปรับตัว" เพื่อให้ภาพยนตร์ไทยอยู่รอดในช่วงวิกฤตซึ่งนำมาสู่การดำเนินชีวิตใน "ยุควิถีใหม่" ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผันและฉับพลันอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย ดังนั้นจากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยตั้งคำถามเกี่ยวกับอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยไว้ว่า ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่มีกระบวนการ หรือวิธีการในการปรับตัวอย่างไร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตภาพยนตร์ไทยจะมีวิธีคิดและสร้างสรรค์ให้ภาพยนตร์ออกมาในรูปแบบใดในช่วงวิกฤตโรคระบาดเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ จากคำถามดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำมาตั้งเป็นประเด็นในการศึกษาในหัวข้อเรื่อง *"ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่: การศึกษาการปรับตัวและรูปแบบ*

การสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาด" ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้ จะมีความสำคัญและนำไปสู่การมองเห็นแนวทางการสร้างสรรค์และวิถีคิดรูปแบบงานภาพยนตร์เพื่อให้ ตอบสนอง และเท่าทันความต้องการของผู้บริโภคในยุควิถีใหม่ รวมไปถึงสามารถมองเห็นกระบวนการบริหารจัดการกิจการภาพยนตร์เมื่อเกิดภาวะวิกฤต ทั้งนี้เพื่อให้ภาพยนตร์ไทยสามารถดำรงอยู่ในสังคมที่มีการ เปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้งได้ในอนาคต

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่: การศึกษาการปรับตัวและรูปแบบการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ ไทยในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาด" ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) หลังจากนั้นจึงใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

โดยมีขอบเขตในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขอบเขตเนื้อหาในการศึกษา วิเคราะห์คือ ข้อมูลจากผู้ผลิตภาพยนตร์ไทยในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาดโควิด 19 ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2563-2565

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ในการวิจัยครั้งนี้มีด้วยกัน 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มผู้กำกับและโปรดิวเซอร์ภาพยนตร์ไทย
- 2) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยด้านอื่นๆ อาทิ ฝ่ายคัดเลือกนักแสดง ฝ่ายเสื้อผ้า ฝ่ายฉาก
- 3) กลุ่มนักวิชาการ ด้านนิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ สื่อสารมวลชน และนักวิจารณ์ภาพยนตร์

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ที่ตั้งของบริษัทผู้ผลิตและผู้เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ ในประเทศไทย

4. ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยกำหนดเวลาในการศึกษาค้นคว้าเป็นเวลา 1 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2564 – 2565 โดยทั้งโครงการได้แบ่งขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษาเป็น 3 ระยะ คือ

- 1) ระยะเตรียมการและทบทวนวรรณกรรม
- 2) ระยะการสำรวจและเก็บข้อมูลเชิงลึก
- 3) ระยะในการวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 5 ส่วนโดยแบ่งเป็นแนวคิดทฤษฎี 3 กลุ่มและข้อมูลที่สัมพันธ์ 2 กลุ่มเพื่อมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยดังนี้

1) **แนวคิดและทฤษฎีการปรับตัว** เพื่อนำมาเป็นฐานในการวิเคราะห์การปรับตัวของกลุ่มผู้กำกับและโปรดิวเซอร์ภาพยนตร์ไทย รวมถึงผู้ส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยด้านต่างๆ ในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาดโควิด 19 ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2563-2565

2) **แนวคิดการดำรงชีวิตในยุควิถีใหม่** เพื่อนำมาเป็นฐานในการวิเคราะห์รูปแบบการดำรงชีวิตของกำกับและโปรดิวเซอร์ภาพยนตร์ไทย รวมถึงผู้ส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยด้านต่างๆ ในช่วงที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุควิถีใหม่

3) **แนวคิดการผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในยุควิถีใหม่** เพื่อนำมาเป็นฐานในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจกับกระบวนการสร้างสรรคงานภาพยนตร์ที่มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อก้าวเข้าสู่ยุควิถีใหม่

4) **ข้อมูลสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการด้านภาพยนตร์ในช่วงวิกฤตโรคระบาด โควิด-19** เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพและข้อจำกัดในกระบวนการสร้างสรรคงานภาพยนตร์ในวิกฤตโรคระบาด โควิด-19 และสามารถนำข้อมูลในกลุ่มนี้มาเป็นฐานในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ในการวิจัย

5) **ข้อมูลสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยหลังโควิด-19** และทิศทางการปรับตัวของภาพยนตร์ไทยยุควิถีใหม่ เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยหลังโควิด-19 และสามารถนำข้อมูลในกลุ่มนี้มาใช้เป็นฐานในการวิเคราะห์ทิศทางการปรับตัวของภาพยนตร์ไทยยุควิถีใหม่

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง "ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่: การศึกษาการปรับตัวและรูปแบบการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาด" โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม โดยค้นหาคำตอบในสองประเด็นหลักได้แก่

- 1) การปรับตัวของผู้ผลิตและผู้สร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่
- 2) รูปแบบการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่

ผู้วิจัยขอสรุปผลดังนี้

ข้อค้นพบที่ 1 การปรับตัวของผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่

จากการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่ โดยการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้กำกับและโปรดิวเซอร์ภาพยนตร์ไทย 2) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยด้านอื่นๆ อาทิ ฝ่ายคัดเลือกนักแสดง ฝ่ายเสื้อผ้า ฝ่ายฉาก และ 3) กลุ่มนักวิชาการ ด้านนิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ สื่อสารมวลชน และนักวิจารณ์ภาพยนตร์ ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นที่มีความสอดคล้องกันโดยให้ข้อมูลที่พอจะสรุปได้ว่า การปรับตัวในการทำงานของผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยเกิดจากสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาดโควิด-19 ซึ่งถือเป็นสิ่งเร้าโดยตรงที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและนำไปสู่การปรับตัวเพื่อการทำงานในยุค"วิถีใหม่"

นอกจากนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่มยังได้ผลการวิจัยอีกประการหนึ่งว่า ผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่มีความสามารถและมีทักษะในการปรับตัวในด้านต่างๆ จนทำให้สามารถอยู่รอดในสภาพแวดล้อมที่ไม่น่าพึงพอใจอย่างวิกฤตการณ์โรคระบาดได้โดยความสามารถ และทักษะในการปรับตัวของผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยที่เกิดขึ้นในยุควิถีใหม่สามารถสรุปเป็นประเด็นย่อยดังนี้

1) การปรับลดจำนวนบุคลากรและปรับโครงสร้างองค์กรให้มีขนาดเล็กลง

"ภาพยนตร์ในยุควิถีใหม่ ให้อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในการทำงาน ณ ตอนนี่คือ "น้อยแต่่มาก" สำหรับภาพยนตร์ในยุควิถีใหม่ ในการทำงานจำนวนคนอาจจะน้อยลง แต่คุณภาพต้องมากกว่าเดิม คนน้อยเราต้องเวิร์คงานให้มากขึ้น คุณภาพแบบที่เราเคยทำได้ร้อยเราต้องให้เกินร้อยขึ้นไปอีกกับการผลิตเพื่อความเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต" (Saithong, 2022)

"ออฟฟิศมีกันไม่ถึง 10 คนเข้าออฟฟิศจริง ๆ 4-5 คน...ยิ่งเล็กยิ่งดี เพราะว่าด้วยงบประมาณที่ได้มามันก็ไม่สูงมาก ผู้กำกับบางทีก็ไม่ได้เข้า ผู้กำกับเข้ามาตอนประชุมทีม...บางบริษัทเหลือแค่ผู้กำกับกับโปรดิวเซอร์เขารับงานเองถ้าอยู่ในออฟฟิศเหลือแค่ไหนก็รอด ถ้าเรามีงานทำเรื่อย ๆ" (Saithong, 2022)

"ในแง่ของตัวโครงสร้างของการเป็นบริษัททำภาพยนตร์ ไม่ลดคน แต่หน้าเซทจะจำกัดคน มันจะมีทีมที่เข้าไปเซท พอเสร็จเซทก็ต้องออก แล้วก็มีทีมสแตนด์บายหน้ากองเมื่อต้องการเรียกใช้งาน...ใครไม่จำเป็นให้ออก อย่างผู้ช่วยกล้องบางคน หากไม่มีอะไรก็ไม่ต้องใช้ คือ คนหน้าเซทจะให้เท่าที่จำเป็นจริงๆ...ลดจำนวนคน มีลดจำนวน extra นักแสดงประกอบ มีลดจำนวนทีมงานบางส่วน แต่ว่าแต่ละตำแหน่งยังมีครบนะ เพียงแต่ว่าจะลดคน" (Niyomkul, 2022)

นอกจากนี้บริษัทผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยยังปรับการทำงานด้านการผลิตโดยจ้างบุคลากรที่เป็น "ฟรีแลนซ์" ให้เข้ามาทำงานเป็นลักษณะชั่วคราว ขึ้นอยู่กับแต่ละโครงการ เนื่องจากมองว่าการการทำงานร่วมกับฟรีแลนซ์ มีข้อดีที่จะได้งานที่มีประสิทธิภาพและงานแต่ละประเภทยังเหมาะกับแต่ละบุคคลรวมทั้งยังได้ผลงานที่มีความหลากหลาย

"ถ้าเป็นเรื่องการเงินก็จะเป็นประจำ ส่วนอันอื่นเป็นฟรีแลนซ์หมดเลย...ก่อนโควิดใช้ฟรีแลนซ์อยู่แล้วไม่มีผล" (Niyomkul, 2022)

"เราจ้างฟรีแลนซ์ ตำแหน่งที่ยังต้องมีในออฟฟิศนะครับ คือ ผู้กำกับ โปรดิวเซอร์ ที่สำคัญแต่เสื้อผ้า สไตลิส ตากล้อง อาร์ต เราใช้ฟรีแลนซ์ แคสติ้ง ก็ใช้ เมื่อก่อนก็มีแต่เรารับโครงสร้างบริษัทให้เล็กลง เพราะว่าเรามาดูประโยชน์ของการใช้ฟรีแลนซ์อยู่อย่างหนึ่ง เพราะงานแต่ละประเภทที่มาจากเหมาะกับคนบางคน ถ้าเราใช้ประจำ อาจจะไม่เหมาะกับงานงานนั้นที่เข้ามา เราก็ได้เจอคนที่เหมาะกับสายงานของตัวเอง ตากล้องเอง อาร์ตเอง เราก็ใช้หลากหลาย บางทีเขาต้องการเซตหนังผี เรามาให้เขาเซตหนังอนาคต sci fi เขาก็ไปไม่เป็น เราก็ได้เจอคนที่ใช่...ตอนนี้ก็ปรับมาเป็นฟรีแลนซ์ มันก็ดีที่เราได้เห็นงานหลากหลาย...ด้วยธรรมชาติของมนุษย์ไม่ชอบทำงานประจำ ธรรมชาติของคนโปรटकชั่น เขาจะได้เจอกับผู้กำกับหลากหลายที่ทำงานกับคนนั้นคนนี้ได้" (Kuruangkura, 2022)

2) การปรับตัวโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานวิธีใหม่

ในประเด็นนี้ผู้ให้ข้อมูล ระบุไว้ถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบวนการทำงานภาพยนตร์ในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาดจนกลายเป็นวิธีใหม่

"ไม่ปฏิเสธ เพราะการใช้ออนไลน์ในการประชุม อย่างเช่น ประชุมลำดับการถ่ายทำ ใช้ออนไลน์ก็ได้ ไม่ได้เอาโอเคเดมาแชร์มากมาย ไม่ได้ลึกซึ้ง ไม่ได้ต้องทำอะไรกับตัวละคร อันนี้ทำได้" (Niyomkul, 2022)

"ส่งงานไฟล์ได้ อีกคนกำลังทำบท ไม่ต้องเจอกันก็ได้ ประชุมผ่านโปรแกรมซูม ส่วนผมเองก็ขึ้นโปรเจคใหม่ หานายทุนที่ใช้ซูมส่งไฟล์ ก็อยู่กันแบบนี้ละครับ" (Kuruangkura, 2022)

3) การปรับตัวกับทุกสถานการณ์ พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และมีความคิดสร้างสรรค์

ในประเด็นนี้ผู้ให้ข้อมูลอธิบายว่า การปรับตัวกับทุกสถานการณ์ พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง สามารถทำให้ผ่านอุปสรรคปัญหา และยังก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

"ในความรู้สึกผม เราต้องทำตัวให้เบา จะได้ไม่มีอะไรมาถ่วงเราไว้ จะไม่มีอะไรมาถ่วงเรา พอมันถ่วงแล้วเราให้คุณเปลี่ยนแปลงคุณเปลี่ยนไม่ได้ แต่สำหรับผม ผมเปลี่ยนแปลงได้หมดทุกอย่าง เราไปอยู่ในสถานการณ์อย่างไก็ได้ เราทำตัวให้เราเบา เราก็จะไปไหนหมด เราจะไปได้กับทุกสถานการณ์ ทุกอย่างขอให้เรามีของ เราก็อยู่ได้ ไม่ต้องไปทำอะไรเยอะ ไม่ต้องไปคิดล่วงหน้า ไปปวดหัว เพราะมันเป็นสิ่งที่ทุกคนบนโลกนี้ต้องเจอ ไม่ใช่กองถ่ายเรา เจอกองถ่ายเดียว เขาเจอกันทั่วโลก คุณไม่เปลี่ยนแปลงตัวเอง คุณจะพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงก็อยู่ในวงการนี้ อยู่ในโลกนี้ลำบาก เราต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เราต้องพร้อมตลอด ทำตัวให้เบา" (Kamphakul, 2022)

"จากวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น คิดว่ามันทำให้เกิดการทำงานรูปแบบใหม่รูปแบบใหม่ก็คือ งานครีเอทีฟ ต้องทำงานควบคู่กับการแก้ปัญหาด้วยคะ สมมติทุกวันนี้เดี๋ยวทีมงานติดโควิด เดียวนักแสดงติดโควิด ทีมงานยังไม่เท่าไร มีคนแทนได้ นักแสดงติด อีก 5 วันเราจะถ่าย เขาอยู่แล้ว ถ่ายไม่ทัน ถ้าเราย่อยแตก (break down) ได้ ไปถ่ายวันอื่นได้ก็ยิ่งรอด แต่ถ้าไม่ได้ เราทำไง เราอาจจะต้องถ่ายทำแบบมีตัวสแตนด์อินมาหลอกเขา แล้วค่อยไปเจาะนักแสดงจริงอีกทีหนึ่ง ก็คือเป็นงานสร้างสรรค์ที่แก้ปัญหาซับซ้อนได้ด้วย" (Kasikitsakulphon, 2022)

4) การปรับตัวให้สามารถทำงานบันเทิงได้หลากหลายรูปแบบ

ในประเด็นนี้ผู้ให้ข้อมูล ระบุว่า การปรับตัวทำให้เกิดความสามารถในการทำงานเพิ่มและหลากหลายมากขึ้น

"ที่เป็นคนปรับตัวอยู่แล้ว นอกจากงานภาพยนตร์แล้ว ก็สามารถทำงานละคร และซีรีส์ได้ด้วย อย่างเวลาไปทำงานละคร ก็จะมีผู้จัดหลากหลายท่าน เขาให้พี่เซททีม พี่บอกไม่เป็นไรครับ เอาทีมของผู้จัดเลย เดียวถ้ามาจากคนละทีมมาเจอกันก็ต้องไปปรับกันอีก เราคนเดียวปรับตัวง่ายกว่า แล้วงานมันราบรื่นกว่า" (Niyomkul, 2022)

"อย่างที่บอก นอกจากงานภาพยนตร์แล้วก็ต้องรับอย่างอื่นด้วย แต่รับอย่างอื่นก็ต้องรับที่อยากทำจริงๆ อย่างที่มี 2 ฝั่ง ถ้าเข้าโฆษณา ก็ไปฝั่งนั้นเลย แต่ผู้กำกับฝั่งนี้ไปทำโฆษณา ก็มี ก็เหมือนช่วยๆ กันไป" (Kruangkura, 2022)

"เราอยู่ในสื่อออนไลน์ มันต้องปรับตัวสูงมาก เหมือนกับสื่อทุกแขนง ต้องปรับตัวสูงมาก เราต้องหาทางสร้างคอนเทนต์ให้ได้ไม่ว่าจะยังไงก็ตามสุดท้ายเราก็ค้นพบว่า ต่อให้ไม่มีหนังฉาย เราก็ยังมีคอนเทนต์อยู่มามากเลย แค่ว่าผ่านมาเรามองข้ามไป เท่านั้นเอง" (Thai PBS, 2020)

5) การปรับตัวโดยสร้างอาชีพเสริมควบคู่กับการทำงานด้านภาพยนตร์ และการวางแผนการเงินสำหรับอนาคต

"อย่าทำแค่อาชีพเดียว ควรต้องทำอาชีพที่สองที่สามด้วย พยายามเป็นคนอยากทำอาชีพที่สอง แล้วพยายามทำอยู่ตลอด ที่นี้สำหรับพี่มันก็เป็นโอกาส ก็คือช่วงที่ในหัวตัดเรื่องถ่ายหนังออกไป โควิดก็จะเป็นช่วงที่บางอย่างพี่ไม่เคยทำ ที่เคยคิดไว้ก็ไม่ได้ทำเสียที่... อย่างวันหนึ่งที่ออกกองไม่ได้ มันก็อยู่บ้าน ก็เป็น trader คืออาชีพเล่นหุ้น พี่รู้สีกว่ามันเหมาะกับคนโปรดักชันมากๆ เลย เพราะคนโปรดักชันไม่มีงานทุกวัน เราไม่ได้มีงานทุกวัน แต่เราสามารถเทรดได้ทุกวัน แล้วช่วงโควิดเป็นช่วงที่เล่นหุ้นได้ดีมากๆ เพราะอยู่ที่บ้านอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์แล้วเทรดอย่างเดียว" (Niyomkul, 2022)

"คนทำงานในวงการจะยังมีอนาคตกับการทำงานของเราแบบนี้ไหม หรือเห็นทิศทางว่าจะไปยังไง ผมว่า อันนี้เป็นคำถามที่ดี เมื่อกี้มาถึง ผมยังถามน้องคนตัดหนังว่า "เฮ้ยน้องมีอาชีพเสริมรีเปล่าวะ" ทุกคนจะเริ่มคิด เพราะผมก็คิด คือมันทำให้เราลืมนึกว่า เราทำอย่างเดียวไม่ได้ ซึ่งหลายๆ คน เขาก็คิดเรื่องนี้มานาน แต่วามันก็จะทำให้คนลืมนึกเรื่องนี้มากขึ้น แล้วก็พอมันผ่านไป ผมว่าหลายๆ คนยอมรับมันแล้ว เพราะมันเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต น้องคน อาจจะมึแต่ไม่เยอะหรอก ที่คิดว่าวันหนึ่งมันจะหมดไป มันคงมีแหละแต่ไม่ใช่เร็วๆ นี่แน่ ๆ แล้วก็ทุกวันนี้ พอตัวใหม่นี้มา มันติดง่าย หายง่าย อาการไม่ค่อยมี ผมว่าเราอาจใช้ชีวิตกับมันได้ แม้ว่าจะติด ก็ทำให้เป็นไข้หวัดใหญ่ อย่างที่คนพูด หรือแม้กระทั่งบางคนบอกว่าให้ติดกันไปให้หมด นี่แหละครับถ้ามองในแง่ดี มันทำให้เราย้อนกลับมาหาตัวเอง แล้วก็ประเมิน แล้วก็วางแผนว่าเราจะทำอะไรต่อไปในอนาคตทั้งตัวเราและครอบครัวหรืองาน" (Sinthanamongkolkul, 2022)

ข้อค้นพบที่ 2 รูปแบบการสร้างสรรคภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่

จากการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบการสร้างสรรคภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่ โดยการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้กำกับและโปรดิวเซอร์ภาพยนตร์ไทย 2) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการสร้างสรรคภาพยนตร์ไทยด้านอื่นๆ อาทิ ฝ่ายคัดเลือกนักแสดง ฝ่ายเสื้อผ้าฝ่ายฉาก และ 3) กลุ่มนักวิชาการ ด้านนิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ สื่อสารมวลชน และนักวิจารณ์ภาพยนตร์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มมีการแสดงความคิดเห็นที่มีความสอดคล้องกันโดยให้ข้อมูลที่จะสรุปได้ว่า รูปแบบการสร้างสรรคภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่มีดังนี้

1) การรับส่งสัญญาณ ถ่ายทอดไฟล์มัลติมีเดียทั้งภาพและเสียงผ่านเครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ต หรือ "สตรีมมิง" (streaming) คือรูปแบบการสร้างสรรคเพื่อโอกาสของผู้ผลิตภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่

"วิถีใหม่เราต้องทำหนังไปเพื่อการสตรีมมิง แน่นอนครบ โรงหนังก็ยังไม่ได้ตายทันที แต่ก็ไม่เกิน 5 ปี 10 ปี เพราะมีงานวิจัยออกมาของกระทรวงวัฒนธรรม เลยเห็นแนวโน้มอีกอย่างก็เป็นข้อดีเพราะหนังโรงจริง ๆ แล้วก็ยังมีข้อจำกัดสำหรับคนทำหนังเยอะมาก ถ้าไปฉายแล้วไม่ตรงตามเป้าที่เขากำหนด หรือไม่ทำรายได้ หนังก็ต้องถูกออกจากโรง แต่ถ้าเป็นสตรีมมิงปัจจุบันมีหลายแพลตฟอร์ม อาจจะขอทุนก็ได้ หรือ มันจะมีดีลของแต่ละแพลตฟอร์มที่เราจะเอาหนังของเราไปฉายกับเขาหรือเราจะขอทุนมาทำ หรือจะ 50/50 ร่วมทุน มันมีหลากหลายรูปแบบ ต้องกลับมาที่ว่าเรามีสตอรี่ที่ดีไหม ถ้าคุณทำแล้วเขาออกเงินให้หมด แต่ถ้าหนังไม่ทำเงินเขาได้ลิขสิทธิ์หนังไป แต่ละที่จะมีข้อตกลงแต่ละแพลตฟอร์มมีดีลที่จะแตกต่างกัน ต้องไปศึกษาดู อันนี้ก็เป็นข้อที่ต้องปรับของคนทำหนัง เพราะว่าเดี๋ยวนี้คนก็ไม่อยากลงทุนเยอะ มันหมดยุคให้เงินบริษัทหนังไปทำทุ่มทุนสร้างไทยเราขายหนังไม่ได้ตลาดทั่วโลก ดังนั้นเขาจะกำหนดทำหนังได้ไม่เกินราคาเท่านี้เท่านั้น" (Wiwatsinudom, 2022)

"ผมมองว่างานภาพยนตร์อาจจะไม่เติบโตมากนัก แต่งานสตรีมมิงมันจะเติบโตอีกมาก อัตราการเติบโตของสตรีมมิงจะสูงในเร็ว ๆ นี้ พอสตรีมมิงจะสูง คนทำงานในกองภาพยนตร์ก็อาจต้องปรับภาพยนตร์กับสตรีมมิงทำงานคล้ายกันแต่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นเราก็ต้องไปดูว่าในการทำงานเพื่อให้เวิร์กฟานสตรีมมิง คนที่มีสเกลภาพยนตร์อยู่แล้วจะไปเวิร์กฟานสตรีมมิงยังงี้ได้บ้าง สตรีมมิงก็จะเป็นลองฟอร์ม (long form) เป็นซีรีส์เป็นอะไรพวกนี้ครับ" (Nuthong, 2022)

และจากการวิจัยยังพบว่า รูปแบบการผลิตภาพยนตร์เพื่อการเผยแพร่ในรูปแบบสตรีมมิง ผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์จำเป็นต้องเข้าใจความแตกต่างด้านกระบวนการเขียนบทและการเล่าเรื่องราวระหว่างการผลิตงานภาพยนตร์

"สตรีมมิงถ้าอยู่ในโครงสร้างชั่วโมงครึ่งถึงสองชั่วโมง ไม่น่าต่างจากหนังโรง สตรีมมิงส่วนใหญ่แล้วจะเป็น 4 ep. 8 ep. 13 ep. 16 ep. 20 ep. 24 ep. ซึ่งอันนี้โดยโครงสร้างต่างจากหนังโรงอยู่แล้ว...ต้องปรับวิธีการเล่า ต้องปรับวิธีคิดในแต่ละ ep. จะมีโคลแมกซ์ของมัน มันต้องอยู่ในโครงสร้าง ขอบิยาซีรีส์ไทยกับฝรั่งก่อนแล้วกัน ถ้าเป็นซีรีส์ไทยอาจจะมิโคลแมกซ์ ในแต่ละ ep. เสร็จก็จบ พอมี ep. ต่อมา ก็จะเล่าต่อเลย ซีรีส์ฝรั่งจะเริ่มจากตรงไหนไม่รู้ พี่รู้สึก่ววิธีคิดแบบฝรั่งน่าสนใจกว่า และตอบโจทย์ความเป็นซีรีส์มากกว่า ฉะนั้น

ภายใน 45 นาที ไคลแมกซ์คืออะไร แล้วจบแค่นั้นพอ พี่ว่าแบบนี้ดีกว่า สำหรับ ep.ต่อไปบางคนไม่ได้ดู ep. ก่อนหน้านี้ก็สามารถตามเรื่องได้ จับต้นชนปลายได้ แต่ละ ep. มีไคลแมกซ์ของมัน ถึงได้อยากดูต่ออีกหน้าก็อยากดูอีก วิวต่อไปอยากดูอีก สำหรับพี่ตอนนี้ พี่เปิดอีกบริษัทหนึ่งเพื่อบุกสตรีมมิงอย่างเดียว ที่นี้พี่ก็เลยปรับวิธีคิดของคนที่มาทำงานด้วยกัน ในสตรีมมิงว่า เวลาเขียนบทให้มันมีไคลแมกซ์ ในแต่ละตอน ซึ่งมันต่างจากที่พี่ไปทำละครช่อง ซึ่งพี่ก็ต้องปรับตัวเองเหมือนกัน ซึ่งใจพี่ไม่ได้อยากทำแบบนั้น เราอยู่ในฐานะรับจ้างกำกับ เราก็ต้องแล้วแต่ผู้จัด ผู้จัดมีนโยบายมา" (Niyomkul, 2022)

"อย่างผมเองมีหนังอยู่เรื่องหนึ่งที่จะถ่ายทำเดือนพฤษภาคม จะเป็นหนังแต่ว่าลงสตรีมมิงก็เลยคิดว่าเราจะทำยังไงกันดี เราก็เลยใช้คนทำบทที่เป็นคนทำ sitcom ที่เขามีประสบการณ์ทางด้านทำคอนเทนต์ลงทีวี การเขียนสคริปต์เองก็จะไม่เหมือนหนัง ก็จะเขียนให้ทำยังไงให้คนนั่งดูทีวีแล้วก็ติด แต่หนังนี้มันลือกร้านงูในโรงอยู่แล้ว ยังไงเราก็ตามตัวละคร อันนี้บางทีเขาก็เขียนอะไรมา เราก็คิดตาม เราเดินไปกินน้ำ ยังต้องมองเลยว่าซีนนี้จะเป็นอย่างต่อ เราไม่กลัวลูกไป เขาก็จะมีความคิดอีกแบบหนึ่ง ก็เป็นงานที่ต้องเรียนรู้อีกแบบหนึ่ง" (Kuruangkura, 2022)

"ล่าสุดผมทำซีรีส์วาย ซีรีส์จะดูสั้นลง คือละครที่ว่าจะมี 24 ตอน ก็คือ 24 ชั่วโมง ไปบริหารกันว่าวันนึงคุณจะทำออกกี่เบรก ก็ชั่วโมง ก็แล้วแต่ ตามสถานีนั่นๆ ส่วนซีรีส์ 1 เรื่อง ก็จะเป็น 12 ตอน ก็คือครึ่งหนึ่งของละคร เพื่อผู้บริโภคที่เปลี่ยนใหม่ เวลาเขาดู เขาไม่ชอบดูยาวๆ พฤติกรรมก็จะเปลี่ยนไปคนดูซีรีส์วาย เขาดูแค่ 12 ตอน แล้วเขาก็เปลี่ยนเรื่องแล้ว หรือผมเคยดู HBO HD เขาจะนำดารา Hollywood มาแสดงเลย เป็นโปรดักชันดีมาก เขาจะเป็น 1 เรื่อง ผมก็ไม่ว่าเขาเรียกว่าอะไร แต่มีอยู่ 6 ตอน สนุกมาก คือ ถ้าเราทำซีรีส์ 6 ตอน มันก็สนุกดี เหมือนเขานำหนัง 1 เรื่อง ความยาวประมาณ 2 ชั่วโมง แต่อันนี้เขามาตีเป็น 6 ชั่วโมง เพื่อมาขาย situation หรือ สถานการณ์ให้มากขึ้น รายละเอียดเยอะขึ้น การให้อารมณ์ของภาพ หน้าตา หรือ การแสดงต่างๆ มันได้เยอะขึ้น สนุกขึ้นเข้มข้นขึ้นกว่า 12 ตอน ไม่ยืดเยื้อ...เล่าเรื่องให้สั้น และกระชับขึ้น" (Kamphakul, 2022)

2) การผลิตภาพยนตร์ระยะไกล หรือ "รีโมทโปรดักชัน" (remote production) เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสด้วยรูปแบบการผลิตงานภาพยนตร์ระยะไกลในยุควิถีใหม่

"ก่อนอื่นก็ต้องตอบเลยว่าทำได้ พหุติกรรมการทำงานเริ่มเปลี่ยนไป การ "รีโมทโปรดักชัน" (remote production) หรือ "รีโมทไดเรกติ้ง" (remote directing) และ "รีโมทชู้ตติ้ง" (remote shooting) เดียวนี้เริ่มทำกันได้แล้ว ผู้กำกับอยู่ที่บ้าน แต่ส่วนตากล้องอยู่ onsite ทำงานในแบบที่ผมเรียกว่าเป็น รีโมท โปรดักชัน กับ ออนไลน์โปรดักชัน (online production) ที่เรียลไทม์ (real time) ผู้กำกับอยู่อีกประเทศหนึ่ง ลูกค้าอยู่อีกประเทศหนึ่ง คนทำงานอยู่อีกที่หนึ่ง แล้วจะต้องทำการไลฟ์สดริมมิง (live streaming) จากหน้ากองหน้าเซปไปให้ผู้กำกับดูสั่งแอดชัน สังคตจากอีกโลเคชันหนึ่ง ผมก็ถือว่ามันเป็นพัฒนาการอย่างหนึ่งที่เกิดจากการ work from home และเกิดจากโควิด" (Nuthong, 2022)

"แต่ก่อนจะเกิดโควิดมันมี แต่มันเป็นการรีโมท โปรดักชัน ในสตูดิโอ แต่พอเป็นปัจจุบันมันกลายเป็นรีโมท โปรดักชันออนไลน์เคชัน (remote production on location) จากที่ได้พูดคุยกับทีมงานที่เป็นทีมซัพพอร์ทของงานโปรดักชันมี requirement หรือความต้องการจำเป็นที่ให้อ่างระบบ network ในกองถ่ายเพื่อไลฟ์สดริมมิงไปให้ต่างประเทศดู หรือแต่ละที่ดู เป็นหนึ่งใน requirement จำเป็นและเป็นหนึ่งในอาชีพใหม่ที่มีความจำเป็นมากขึ้นในตอนนี้ครับ ผมใช้คำว่า รีโมท โปรดักชัน กับอีกอันที่กำลังจะเกิดขึ้นเร็วๆ นี้ในฐานะอาจารย์ที่สอนโปรดักชันคือ เรื่องของ "คลาวด์โปรดักชัน" (cloud production) สิ่งที่จะเกิดขึ้นในคลาวด์โปรดักชัน คือ เมื่อถ่ายเสร็จ กดสตอป เทคหนึ่งเสร็จ เทคหนึ่งจะถูกอัปโหลดขึ้นไปบนเซิร์ฟเวอร์ (server) ที่อยู่ที่ต่างประเทศ และสามารถส่งกำกับ สั่งแก้จากต่างประเทศได้เลยคลาวด์ โปรดักชันในการพิมพ์คอมเมนต์ได้เลยว่าต้องแก้อะไรบ้าง รวมถึงคนทำงานฝั่งโพสต์โปรดักชัน (post-production) ทันทีทันใดเลยครับ เหมือนเปิดทีวี แล้วก็ดูว่าเขาถ่ายอะไรกันอยู่ แล้วก็สื่อสารกันได้เลย ผ่านระบบคลาวด์โปรดักชัน และออนไลน์โปรดักชัน อันนี้ถือว่าเป็นวิถีใหม่ครับ เรียกว่า "คลาวด์โปรดักชัน" ของการทำงานภาพยนตร์ครับ" (Nuthong, 2022)

"วิถีใหม่คือต้องใช้ออนไลน์ ซึ่งเวิร์คมาก เมื่อก่อนเราไม่เคยทำ พอตรึงนี้มา มันทำให้เรามีวิธีคิดใหม่ที่เราทำแบบนี้ก็ได้ เช่น ไม่จำเป็นจะต้องไปออกกองทุกท่าน ช่วงถ่ายทำคนที่เราผิดชอบหน้างานก็รับผิดชอบไปแค่นั้นเอง เราก็อประหยัดเงินด้วย ตอนนี้น้อยค่าใช้จ่ายนายทุนให้เงินน้อยมาก บางทีความเป็นจริงมันไม่ได้ ก็ต้องช่วยกันประหยัด ทำอย่างไรอาจจะเป็นเพราะโควิดนี้แหละที่ทำให้มีการจัดพื้นที่เป็นโซน ก่อนหน้านี้ก็ไม่ได้มีใครที่

รับหน้าที่เขาก็จะอยู่ตรงตำแหน่งที่รับผิดชอบ แต่พอโควิดจะมีโซน มีธงเป็นสี่สี มีสติ๊กเกอร์ที่ทำให้เรารู้ว่าเราเข้าไปตรงพื้นที่ไหนได้ไม่ได้ เวลาเราถ่ายทำ เราต้องมีการซ้อม ช่วงนั้นเขาก็จะใส่หน้ากาก พอสังเวยคน ทุกคนก็ถอดหน้ากาก ก็เป็นปกติ จะมีคนคอยบอกว่าถอดหน้ากาก ใส่หน้ากาก นักแสดงเป็นร้อยคนก็ใส่หน้ากากหมด จะมีคนบอกให้ใส่ ถอด อยู่ตลอด ตัวนักแสดงเป็นร้อย พอสังเวย ปูบ ทุกคนต้องมีหน้าที่ต้องใส่หน้ากาก ไม่ใส่ก็จะโดนชี้ มีทั้งฝรั่งทั้งคนไทยคอยเดินตรวจดูว่าทำตามระเบียบหรือเปล่า" (Wiwatsinudom, 2022)

3) การถ่ายทำเสมือนจริง หรือ "เวอร์ชวลโปรดักชัน" (virtual production) รูปแบบการสร้างสรรคโดยผสมงานภาพบันทึกสด (live footage) กับภาพดิจิทัล ในภาพยนตร์ยุควิถีใหม่ เพื่อสร้างการตอบสนองจากผู้ชมตามเวลาจริง หรือแบบเรียลไทม์ (real-time feedback)

"สิ่งที่เกิดขึ้นในตอนนี้นี้คือ อาชีพหนึ่งที่ได้รับสัญญาณภาพจากกล้องนำขึ้นไปให้ทุกคนดูเป็นตัวเซนเตอร์เหมือนซูมมีตติ้ง (zoom meeting) แต่เราจะใช้ซูมมีตติ้งอะไรไม่ได้ เราต้องมีคนดูแล มีหน้ากอง เอาภาพเข้ามา เอาเสียงเข้ามา และสิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ บริษัทหลาย ๆ บริษัทเริ่มทำซอฟต์แวร์ให้รองรับและใช้งานได้มาก... สิ่งที่เกิดขึ้นตอนนี้ก็คือ "เวอร์ชวลโปรดักชัน" (virtual production) เวอร์ชวลโปรดักชันก็คือ การถ่ายภาพแล้วมีฉากหลังเป็นจอแอลอีดี (LED) ก็เกิดขึ้นแล้วมีอัตราการเติบโตมากขึ้นในช่วงโควิด ก็ถือว่าเป็นช่วงที่กำลังมา แล้วพอถึงตอนนี้ด้วยความที่มีข้อจำกัดของกอง ออกกองไม่ได้ ถ่ายโลเคชัน ไม่ได้ก็ทำเวอร์ชวลโปรดักชันขึ้นมาเลย คำว่าเวอร์ชวลโปรดักชันก็คือ มองภาพว่าเมื่อก่อนเราอยู่ในห้องแล้วเป็นกรีนสกรีน บลูสกรีนแล้วก็ไปทำโน่นทำนี่ แต่ตอนนี้ไม่อยู่ในห้องฉากหลังเป็นของจริง ๆ แล้วก็ถ่ายพร้อมกันได้เลย เมื่อก่อนเหมือนไลฟ์สตรีมมิงไม่ชัด แต่ตอนนี้เป็นคุณภาพระดับฮอลลีวูดได้แล้วครับ" (Nuthong, 2022)

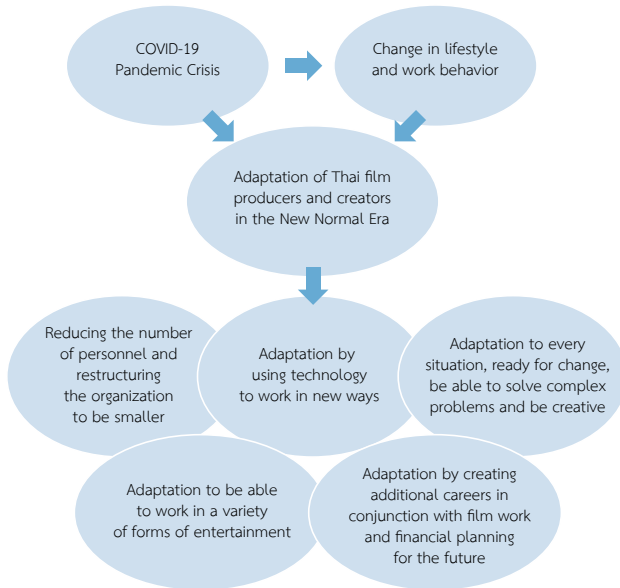

Figure 1: Diagram showing research conclusions on the issue of adaptation of Thai film producers and creators in the New Normal Era

Source: Researcher

อภิปรายผล

ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลการวิจัยตามประเด็นดังนี้

อภิปรายประเด็นที่ 1 : การปรับตัวของผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่

จากการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่ สามารถอภิปรายได้ว่า การปรับตัวในการทำงานของผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยเกิดจากสภาพแวดล้อมหรือสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาดโควิด-19 ซึ่งถือเป็นสิ่งเร้าโดยตรงที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและนำไปสู่การปรับตัวเพื่อการทำงานในยุค"วิถีใหม่"

การปรับตัวของผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยดังกล่าวมีลักษณะตรงกับคำอธิบายในทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy Adaptation Theory cited in Callista and Heather, 1999) ที่กล่าวว่า

"สิ่งแวดล้อม เป็นทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกสภาพการณ์ ที่ล้อมรอบตัวบุคคลทั้งภายในและภายนอกบุคคล มีผลกระทบต่อการพัฒนาการและพฤติกรรมของบุคคลสิ่งแวดล้อมถือเป็นปัจจัยนำเข้า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง สิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นจะกลายเป็นสิ่งเร้าที่มากระตุ้นให้บุคคลเกิดการปรับตัว"

การปรับตัวของผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยยังสอดคล้องกับทฤษฎีการปรับตัวในการทำงาน (Theory of Work Adjustment: TWA) ของเดวิสและลอฟทวิส (Dawis, 1994) ที่อธิบายว่า "การปรับตัวในการทำงานอยู่ที่บุคคลและพฤติกรรมของบุคคล อย่างไรก็ตามบุคคลไม่ได้แสดงพฤติกรรมท่ามกลางความว่างเปล่าแต่จะอยู่ในสภาพแวดล้อม...บุคคลและสภาพแวดล้อมเป็นทางขนาน และส่วนเสริมต่อกัน บางความต้องการของสภาพแวดล้อมถูกพบโดยบุคคลในทางเดียวกับที่ บางความต้องการของบุคคลถูกพบได้โดยสภาพแวดล้อม ดังนั้นในการทำงาน บุคคลและสภาพแวดล้อมจึงมาด้วยกัน เพราะแต่ละฝ่ายต่างมีความต้องการซึ่งอีกฝ่ายหนึ่งสามารถพบได้"

นอกจากนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่มยังได้ผลการวิจัยอีกว่าผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่มีความสามารถและมีทักษะในการปรับตัวในด้านต่างๆ จนทำให้สามารถอยู่รอดในสภาพแวดล้อมที่ไม่น่าพึงพอใจอย่างวิกฤตการณ์โรคระบาดได้ โดยความสามารถและทักษะในการปรับตัวของผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยที่เกิดขึ้นในยุควิถีใหม่ยังสามารถอธิบายเป็นประเด็นย่อยได้ดังนี้

1) การปรับลดจำนวนบุคลากรและปรับโครงสร้างองค์กรให้มีขนาดเล็กลง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่มพบว่า การผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในช่วงเวลาวิกฤตการณ์โรคระบาดโควิด-19 หรือที่เรียกว่าเป็นยุควิถีใหม่มีการปรับลดจำนวนบุคลากร และมีการอนุญาตให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่เท่าที่จำเป็น ส่งผลให้บริษัทผู้ผลิตและผู้สร้างสรรค์ภาพยนตร์ในประเทศไทยเกิดการปรับโครงสร้างขององค์กรให้มีขนาดเล็กลง โดยคำนึงถึงการควบคุมความปลอดภัยและลดความเสี่ยง ซึ่งเป็นการปรับตัวที่ตรงกับนโยบายด้านสาธารณสุขและผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในยุควิถีใหม่ยังให้ข้อมูลว่า ในการปรับลดจำนวนบุคลากรควรเป็นไปในลักษณะ "เล็กแต่รอบด้าน หรือน้อยแต่มาก" ซึ่งเป็นคำอธิบายที่แสดงให้เห็นว่า การปรับลดจำนวนบุคลากรลงให้เหลือเพียงผู้ปฏิบัติงานเท่าที่จำเป็นนั้น บุคลากรที่ยังปฏิบัติหน้าที่อยู่จำเป็นต้องมีทักษะการทำงานที่หลากหลาย และสามารถรับผิดชอบงานได้หลายหน้าที่ และคุณภาพงานต้องมามากกว่าเดิม

นอกจากนี้บริษัทผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยยังปรับการทำงานด้านการผลิตโดยจ้างบุคลากรที่เป็น "ฟรีแลนซ์" ให้เข้ามาทำงานเป็นลักษณะชั่วคราว ขึ้นอยู่กับแต่ละโครงการ เนื่องจากมองว่า

การการทำงานร่วมกับฟรีแลนซ์ มีข้อดีที่จะได้งานที่มีประสิทธิภาพและงานแต่ละประเภทยังเหมาะกับแต่ละบุคคล รวมทั้งยังได้ผลงานที่มีความหลากหลาย

2) การปรับตัวโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานวิถีใหม่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่มพบว่า ในช่วงเวลาวิกฤตการณ์โรคระบาดโควิด-19 ผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในยุควิถีใหม่มีการปรับตัวโดยการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานออนไลน์ในการประชุม การเตรียมงาน การทำงานด้านบท การคัดเลือกนักแสดง การสื่อสารกับทีมงาน ไปจนถึงการติดต่อและส่งผลงานภาพยนตร์ ผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในยุควิถีใหม่พบว่า การนำเทคโนโลยีสามารถมาใช้มีข้อดีหลายประการ อาทิ ประหยัดเวลา ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง มีความปลอดภัยและให้ความสะดวกในด้านการแต่งกาย เป็นต้น ซึ่งการปรับตัวของผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยดังกล่าวเป็นการเร่งปรับตัวจากช่องทาง "Offline to Online" ในธุรกิจที่มีช่องทางขายออฟไลน์ต้องมองช่องทางออนไลน์เข้ามาเพิ่มเติม เพราะท้ายที่สุดหลังจบโควิด-19 การสั่งซื้อสินค้าออนไลน์จะกลายเป็นพฤติกรรมติดตัวผู้บริโภค อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีออนไลน์มาใช้ในการทำงานวิถีใหม่ก็ยังมีอุปสรรคในหลายด้าน อาทิ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของผู้ปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพของการใช้เทคโนโลยีกับการทำงานในบางหน้าที่ยังไม่สัมฤทธิ์ผล เช่น งานในด้านการกำกับและการแสดง หรือการทำงานด้านการแสดง เนื่องจากการทำงานออนไลน์ไม่สามารถสื่อสารและส่งต่ออารมณ์ความรู้สึกได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับการทำงานในลักษณะเดิมที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

3) การปรับตัวกับทุกสถานการณ์ พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง มีทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและมีความคิดสร้างสรรค์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่มพบว่า ผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในยุควิถีใหม่ ปรับตัวและทัศนคติให้สามารถทำงานและบริหารจัดการกับสถานการณ์ในช่วงวิกฤตได้เป็นอย่างดี ผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยสามารถทำงานภายใต้ความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการปฏิบัติตามมาตรการในกองถ่ายที่เกี่ยวกับสาธารณสุขอย่างเคร่งครัดจนสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ควบคู่ไปกับการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ให้ออกมาสู่สายตาผู้ชม ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะเด่นของผู้ผลิตภาพยนตร์ชาวไทยที่ทำให้การผลิตภาพยนตร์ไทยยังคงอยู่ได้แม้ในยามวิกฤต การปรับตัวในข้อนี้อาจอธิบายพฤติกรรมปรับตัวของผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมซึ่งในที่นี้คือ สถานการณ์โรคระบาดเป็นสิ่งเร้าที่มากระตุ้นให้บุคลากรด้านการผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์เกิดการปรับตัว นอกจากนี้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มผู้กำกับและโปรดิวเซอร์ภาพยนตร์ไทยที่กล่าวว่า วิกฤตการณ์โรคระบาดที่เกิดขึ้นทำให้ต้องปรับตัวกับทุกสถานการณ์ และพร้อมรับ

ความเปลี่ยนแปลง มีทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ รวมถึงทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ การปรับตัว และทักษะที่เกิดขึ้นนี้สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดของเดวิสและลอพควิสในเรื่องการปรับตัวในการทำงานโดยบุคลากรด้านการผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ของไทยแสดงให้เห็นว่ามีความสามารถในการตอบสนองความต้องการของสภาพแวดล้อมในภาวะวิกฤต โดยสามารถทำงานสำเร็จลุล่วงและยังรักษาความเป็นองค์กรไว้ได้ ด้วยทักษะต่างๆ ในการทำงานของแต่ละบุคคล (skills)

4) การปรับตัวให้สามารถทำงานบันเทิงได้หลากหลายรูปแบบ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในยุควิถีใหม่ปรับตัวจากการทำงานผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์เพียงอย่างเดียว มาสู่การผลิตงานบันเทิงในรูปแบบอื่นได้ อาทิ ภาพยนตร์ซีรีส์ ภาพยนตร์โฆษณา ละคร และการความบันเทิงในรูปแบบคอนเทนต์ ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานในยุควิถีใหม่ เป็นยุคที่มีการแข่งขันสูง และมีปัจจัยเรื่องความปลอดภัยในการเข้าชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ ซึ่งเป็นที่สาธารณะ และสถานการณ์โรคระบาดยังคงดำเนินอยู่ ทำให้ต้องเว้นระยะห่างทางสังคม คนที่อยู่ในอุตสาหกรรมภาพยนตร์จึงต้องปรับตัวสูง และหาทางสร้างความบันเทิงรูปแบบใหม่ให้เข้ากับพฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบัน ซึ่งหากภาพยนตร์ไม่สามารถฉายในโรงภาพยนตร์ได้ งานการผลิตประเภทที่เรียกว่า "คอนเทนต์" ก็ยังสามารถอยู่รอดได้ในยุควิถีใหม่ ดังนั้นผู้ผลิตและสร้างสรรค์จึงต้องเป็นผู้ที่มีทักษะการทำงานที่หลากหลายรูปแบบหรือที่เรียกว่า "มัลติสกิล" (multi-skill)

การปรับตัวให้ของผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในยุควิถีใหม่ให้เป็นผู้ที่มามีการทำงานที่หลากหลายรูปแบบหรือ "มัลติสกิล" นั้นตรงกับแนวคิดของไนเจล นิโคลสัน (Nicholson, and West, 1988) ที่ได้อธิบายไว้ในทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงบทบาทในการทำงาน ซึ่งหมายถึง การปรับตัวเป็นผลสืบเนื่องจากการที่บุคคลได้เผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงบทบาทในการทำงาน และการปรับตัวเริ่มต้นเมื่อบุคคลได้ผ่านพ้นระยะเผชิญหน้า (encounter) และเริ่มมีภาพที่ชัดเจนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมใหม่ในการทำงาน การปรับตัวนี้เป็นไปเพื่อให้เกิดความสอดคล้องขึ้นในตัวบุคคล และยังสามารถเป็นผู้มีศักยภาพเต็มที่ในองค์กรที่เขาทำงานอยู่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวบุคคลจะแสดงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงในสองลักษณะคือ การพัฒนาในตัวบุคคล (personal development) และการพัฒนาบทบาท (role development) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การปรับตัวของผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในยุควิถีใหม่จึงเกิดขึ้นเมื่อมีการเผชิญหน้ากับวิกฤตโรคระบาดที่ทำให้วิถีเดิมในการทำงานเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง ด้วยข้อกำหนดของสังคมที่ต้องการความปลอดภัย การผลิตและสร้างสรรค์งานภาพยนตร์เพื่อการฉายในโรงภาพยนตร์เพียงอย่างเดียวอาจทำให้ไม่สามารถดำรงชีพได้ จึงต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมใหม่และยังปรับตัวเพื่อสร้างศักยภาพให้กับตนเอง ทำให้เกิดการพัฒนาในตนเองและบทบาทหน้าที่

5) การปรับตัวโดยสร้างอาชีพเสริมควบคู่กับการทำงานด้านภาพยนตร์ และการวางแผนการเงินสำหรับอนาคต

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่ม 1) กลุ่มผู้กำกับและโปรดิวเซอร์ภาพยนตร์ไทยและ 2) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยด้านอื่นๆ อาทิ ฝ่ายคัดเลือกนักแสดง ฝ่ายเสื้อผ้า ฝ่ายฉาก พบว่า ผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในยุควิถีใหม่ปรับตัวจากการทำงานผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์เพียงอย่างเดียว มาสู่การมีอาชีพเสริมควบคู่กับการทำงานด้านภาพยนตร์ เนื่องจากมองว่า วงการภาพยนตร์ไทยยังเป็นวงการที่ไม่มั่นคง ดังนั้นผู้ทำงานด้านการผลิตภาพยนตร์ควรย้อนกลับมาประเมินตนเอง และวางแผนสำหรับอนาคตมากขึ้น รวมไปถึงคิดถึงการมีอาชีพเสริม เพื่อที่จะสามารถอยู่ได้ในทุกสถานการณ์ นอกจากนี้ บทเรียนจากวิกฤตการณ์โรคระบาดโควิด-19 ทำให้ผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ควรวางแผนการเงินสำหรับชีวิตในอนาคต ด้วยการเก็บออมและมีเงินสำรองไว้ใช้ในยามวิกฤตเพื่อไม่ให้เดือดร้อนอย่างที่ผ่านมา

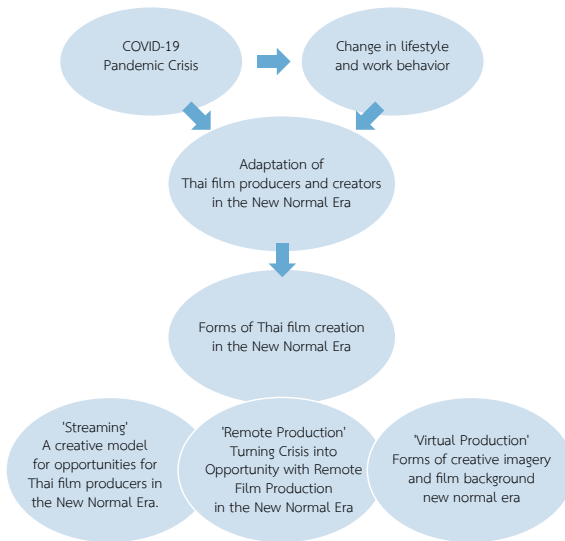

Figure 2: Diagram showing research conclusions on the issue of Thai movie creative model in the New Normal Era

Source: Researcher

อภิปรายประเด็นที่ 2 : รูปแบบการสร้างสรรคภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่

ผลการวิจัยพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสร้างสรรคหรือกระบวนการในการผลิตภาพยนตร์ไทย ดังนี้

1) เกิดการรับส่งสัญญาณ และถ่ายทอดไฟล์มัลติมีเดียทั้งภาพและเสียงผ่านเครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ต ที่เรียกว่า "สตรีมมิง" (streaming) หรือการรับชมความบันเทิงผ่านช่องทางออนไลน์ มาสู่ผู้ชม ซึ่งเป็นรูปแบบการสร้างสรรคใหม่เพื่อโอกาสของผู้ผลิตภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่

ผลการวิจัยพบว่า วิกฤตการณ์ของโรคระบาดโควิด-19 ได้ก่อให้เกิดช่องทางในการรับชมความบันเทิงรูปแบบใหม่ขึ้น สืบเนื่องความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตของผู้คน จากการที่เคยใช้ชีวิตนอกบ้าน มาสู่การกักตัวอยู่ภายในบ้านช่วงที่มีการแพร่ของโรคระบาดอย่างหนัก การติดอยู่ภายในบ้านเป็นเวลานานส่งผลให้พฤติกรรมการใช้บริการสิ่งต่างๆ เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งการบริโภคอาหาร เครื่องใช้ สินค้าและบริการต่างมีรูปแบบของการบริโภคผ่านช่องทางออนไลน์มากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการบริโภคความบันเทิง ดังนั้นปรากฏการณ์ "สตรีมมิง" หรือการรับชมความบันเทิงผ่านช่องทางออนไลน์จึงได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่สำคัญสำหรับผู้คนในยุควิถีใหม่ ความบันเทิงในรูปแบบสตรีมมิงได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทั้งในประเทศ และต่างประเทศ จนส่งผลทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการผลิตภาพยนตร์เพื่อนำไปเผยแพร่ในรูปแบบของสตรีมมิงเพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย ปัจจัยที่ทำให้การผลิตงานภาพยนตร์เพื่อการเผยแพร่ในรูปแบบสตรีมมิงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากสตรีมมิงเป็นช่องทางใหม่ที่สามารถช่วยสร้างรายได้ในยามวิกฤต นอกจากนี้สตรีมมิงแต่ละแพลตฟอร์มยังเป็นแหล่งทุนแหล่งใหม่ให้กับผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในยุควิถีใหม่

และจากข้อมูลทีวีวิเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มผู้กำกับภาพยนตร์ยังพบว่า รูปแบบการผลิตภาพยนตร์เพื่อการเผยแพร่ในรูปแบบสตรีมมิง ผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์จำเป็นต้องเข้าใจความแตกต่างด้านกระบวนการเขียนบทและการเล่าเรื่องระหว่างการผลิตงานภาพยนตร์เพื่อฉายในโรงภาพยนตร์กับการผลิตงานภาพยนตร์เพื่อเผยแพร่ทางสตรีมมิง ผู้ผลิตต้องเข้าใจพฤติกรรมผู้ชมว่าไม่ต้องการรับชมในเวลานาน และการเล่าเรื่องต้องสั้น และกระชับขึ้นสำหรับงานที่ผลิตเพื่อสตรีมมิง และข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มนักวิชาการยังระบุว่า งานภาพยนตร์ในอนาคตอาจมีอัตราการเติบโตไม่สูง เมื่อเทียบกับอัตราการเติบโตของสตรีมมิงที่จะสูงขึ้นไปอีกมาก ผู้ผลิตและสร้างสรรค์งานภาพยนตร์จึงควรมีทักษะเพื่อนำไปปรับใช้ในการทำงานเพื่อสตรีมมิง และต้องเข้าใจข้อกำหนดในระบบการทำงานของสตรีมมิงแต่ละแพลตฟอร์มที่มีมาตรฐานระดับโลกให้มากยิ่งขึ้น จึงจะสามารถอยู่รอดในยุควิถีใหม่ได้ และผลจากการผลิตและสร้างสรรค์งานภาพยนตร์เพื่อเผยแพร่ในรูปแบบสตรีมมิง ทำให้เกิดการ

นำเทคโนโลยี และกระบวนการทำงานออนไลน์มาใช้ในการทำงานผลิตภาพยนตร์ และยังก่อให้เกิดส่วนงานใหม่ที่เรียกว่าแผนก "ไลฟ์สตรีมมิง" (live streaming) หรือแผนกถ่ายทอดไปให้ คนในแต่ละที่ได้ชม ซึ่งเป็นอาชีพหรือตำแหน่งใหม่ในวงการการผลิตสื่อภาพยนตร์ในยุควิถีใหม่อีกด้วย

2) เกิดการผลิตภาพยนตร์ระยะไกล หรือ "รีโมทโปรดักชัน" (remote production) เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสด้วยรูปแบบการผลิตงานภาพยนตร์ระยะไกลในยุควิถีใหม่

ผลการวิจัยพบว่า วิกฤตการณ์ของโรคระบาดโควิด-19 ได้ก่อให้เกิดกระบวนการในการผลิตภาพยนตร์รูปแบบใหม่ ที่เรียกว่า "รีโมทโปรดักชัน" (remote production) หรือการผลิตงานภาพยนตร์ในระยะไกล เนื่องจากพฤติกรรมการทำงานผลิตจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ และนโยบายทางด้านสาธารณสุข ทำให้เกิดการป้องกันอันตรายจากการสัมผัส ส่งผลให้เกิดเป็นกระบวนการทำงานที่ต้องเว้นระยะห่าง การทำงานในรูปแบบรีโมทโปรดักชัน หรือการผลิตงานภาพยนตร์ในระยะไกล จึงเข้ามาแทนที่การทำงานรูปแบบเดิม ผู้ปฏิบัติงานในยุควิถีใหม่สามารถปฏิบัติงานคนละสถานที่แต่ยังคงทำงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองได้ อาทิ ในกระบวนการกำกับ ผู้กำกับภาพยนตร์สามารถทำงานในรูปแบบที่เรียกว่า "รีโมท ไดรেকติ้ง" (remote directing) หรือการกำกับภาพยนตร์จากระยะไกลโดยอาศัยการสื่อสารกับนักแสดง และทีมงานจากคนละสถานที่ รวมไปถึงการถ่ายทำภาพยนตร์ระยะไกล หรือ "รีโมท ชูตติ้ง" (remote shooting) ซึ่งผู้กำกับภาพยนตร์สามารถอยู่คนละสถานที่กับผู้กำกับภาพ แต่สามารถทำงานผลิตร่วมกันได้ บางกรณีผู้กำกับภาพยนตร์อาจจะอยู่คนละประเทศกับทีมงานผู้ถ่ายทำก็เป็นไปได้ จากข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มนักวิชาการยังพบว่า ในอนาคตอันใกล้จะมีการนำระบบที่เรียกว่า "คลาวด์โปรดักชัน" (cloud production) มาใช้ในการทำงานผลิตภาพยนตร์ ซึ่งนับเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในด้านรูปแบบการทำงานของผู้ผลิตภาพยนตร์ในยุควิกฤตการณ์โรคระบาด โควิด-19 และยุควิถีใหม่

3) การถ่ายทำเสมือนจริง หรือ "เวอร์ชวลโปรดักชัน" (virtual production) รูปแบบการสร้างสรรคโดยผสมงานภาพบันทึกสด (live Footage) กับภาพดิจิทัล ในภาพยนตร์ยุควิถีใหม่ เพื่อสร้างการตอบสนองจากผู้ชมตามเวลาจริง หรือแบบเรียลไทม์ (real-time feedback)

ผลการวิจัยพบว่า วิกฤตการณ์ของโรคระบาดโควิด-19 ได้ก่อให้เกิดแผนการผลิตภาพรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า "เวอร์ชวลโปรดักชัน" (virtual production) หรือ การถ่ายภาพแล้วมีฉากหลังเป็นจอแอลอีดี (LED) เป็นส่วนงานที่เกิดขึ้นแล้วมีอัตราการเติบโตมากขึ้นในช่วงโควิด เทคโนโลยี วิทยาการวิธีการและเครื่องมือเครื่องมือใหม่ๆ ทำให้เกิดการสร้างสรรค์งาน และช่วยสร้างจินตนาการให้ผู้ผลิตงานภาพยนตร์ให้สามารถทำงานได้ดียิ่งขึ้น แต่ความรู้ด้านศิลปะยังคงเป็นพื้นฐานหรือแกนหลักที่สำคัญในการผลิตและสร้างสรรค์ในทุกยุคสมัย

กล่าวโดยสรุป เฉกเช่นอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่ต้องปรับตัวในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาด อุตสาหกรรมภาพยนตร์เป็นอุตสาหกรรมที่อยู่ในวงล้อของระบบทุนนิยม ซึ่งขับเคลื่อนด้วยการบริโภคเป็นหลัก อุตสาหกรรมภาพยนตร์จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อการอยู่รอด โดยต้องแสวงหาทุกช่องทางเพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภค จากการวิจัยในครั้งที่ทำให้มองเห็นถึงความพยายามของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างงานภาพยนตร์ในทุกภาคส่วน ที่ช่วยกันระดมความคิด และค้นหาวิธีการเพื่อให้ภาพยนตร์ไทยยังดำรงอยู่ในสังคมได้ การปรับตัวในบางกรณีได้เปลี่ยนวิกฤตให้กลับกลายเป็นโอกาสและการอุบัติใหม่ของวิถีแห่งการผลิตงานภาพยนตร์ ซึ่งนับเป็นก้าวที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาครั้งใหญ่ของผู้ทำงานภาพยนตร์ไทยที่ต้องอยู่ให้รอดในยุควิถีใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง *"ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่: การศึกษาการปรับตัวและรูปแบบการสร้างสรรคภาพยนตร์ไทยในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาด"* ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยดังกล่าวนี้มีกระบวนการทำงานที่มีข้อจำกัดเนื่องจากทำวิจัยในช่วงที่มีวิกฤตการณ์โรคระบาดเกิดขึ้น จึงทำให้การเก็บข้อมูลเป็นไปด้วยความยากลำบากกว่าช่วงเวลาปกติ อย่างไรก็ตามนับเป็นกระบวนการทำงานวิจัยที่มีความท้าทายเพราะเป็นการทำงานวิจัยในรูปแบบวิถีใหม่ที่ผู้วิจัยต้องปรับตัวให้สามารถเก็บข้อมูลการวิจัยได้ตามกำหนดการทำงานวิจัยโดยใช้ระบบการเก็บข้อมูลออนไลน์จึงเป็นกระบวนการที่เข้ามาช่วยให้การทำงานวิจัยสามารถประสบความสำเร็จลงได้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ผู้ที่อยู่ในวงวิชาการและแวดวงการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์และสื่อดิจิทัลได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อวางรากฐานการศึกษาและออกแบบ และปรับปรุงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการผลิตภาพยนตร์และสื่อสร้างสรรค์ที่เหมาะสม ครอบคลุมองค์ความรู้และสอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทที่แท้จริงในปัจจุบัน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบหลักสูตรการผลิตภาพยนตร์สำหรับอนาคตเพื่อผู้ที่สนใจศึกษาความรู้ด้านการผลิตงานภาพยนตร์และสื่อทั้งในและนอกระบบการศึกษาให้ได้ความรู้ที่เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน

การวิจัยเรื่องนี้ทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงสภาพปัญหา และบริบทของการเปลี่ยนแปลงของภาพยนตร์ไทย อันเนื่องมาจากการเผชิญกับวิกฤตการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในประเทศไทยเกิดการปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่รอดในภาวะวิกฤต งานวิจัยนี้ยังทำให้สามารถมองเห็นการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการสร้างสรรคงานภาพยนตร์ไทยทั้งกระบวนการทัศนวิสัยคิด และวิธีการผลิต ซึ่งเป็นแนวทางใหม่ที่ไม่เคยปรากฏขึ้นมาก่อน เป็นแนวทางที่สร้างอุปสรรคปัญหา แต่ในขณะเดียวกันก็ได้สร้างโอกาส และอนาคตให้กับผู้ผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ การวิจัยในครั้งนี้ยังได้นำเสนอโมเดลทางความคิดให้บุคลากรในวงการภาพยนตร์ไทย สามารถนำไปปรับใช้ ออกแบบและวางแนวทางที่เป็นโอกาสของการสร้างสรรค์งานภาพยนตร์ในช่วงวิกฤต เพื่อช่วยพัฒนาวงการภาพยนตร์ของไทยให้สามารถผลิตงานภาพยนตร์ให้เท่าทันระบบอุตสาหกรรมระดับโลกและสร้างความเจริญอย่างต่อเนื่อง

และยั่งยืนในทุกสภาวะการณ์โดยใช้ฐานคิดเรื่องปรับตัวในการทำงานในยุควิถีใหม่มาใช้พัฒนาวิธีการผลิตและสร้างสรรค์ภาพยนตร์ให้ยังคงมีคุณภาพและดำรงอยู่ได้ในอนาคต

นอกจากนี้ผลการวิจัย สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับภาครัฐในการปรับแผน หรือออกแบบนโยบายเพื่อพัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านภาพยนตร์ของประเทศไทยให้เกิดความก้าวหน้า และพัฒนา นโยบายจากภาครัฐเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่เป็นสื่อที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศและให้หน่วยงานของรัฐและประเทศชาติ รวมถึงงานวิจัยครั้งนี้ จะทำให้เห็นแนวทางในการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ให้สามารถอยู่รอดเป็นสมบัติทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ

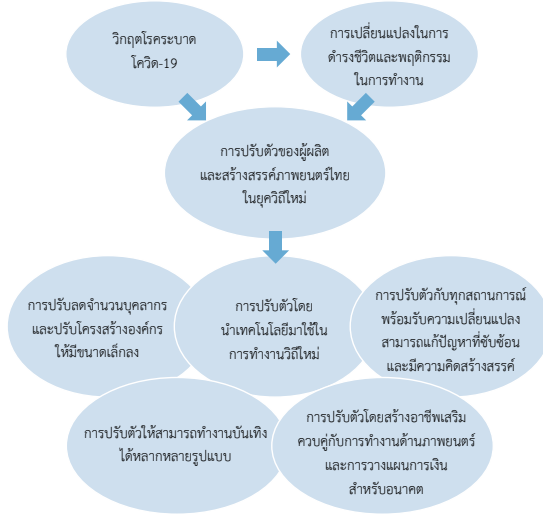
บทสรุป

งานวิจัยเรื่อง "ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่: การศึกษาการปรับตัวและรูปแบบการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทย ในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาด" นี้จะเป็นงานวิจัยที่สามารถนำไปต่อยอดในการค้นคว้าและวิจัยในเชิงลึก ทั้งในส่วนของวงการด้านภาพยนตร์และสื่อ ด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมไปถึงด้านสังคมและเศรษฐกิจ ที่เล็งเห็นความสำคัญของการปรับตัว ปรับวิธีคิด และวิธีการทำงานเพื่อให้ภาพยนตร์ยังเป็นสื่อที่ดำรงอยู่ในสังคมไทย และสามารถสร้างมูลค่าและนารายได้กลับสู่ประเทศชาติ นอกจากนี้องค์ความรู้จากงานวิจัยสามารถนำไปพัฒนาการศึกษาด้านนวัตกรรมการสื่อสารและขยายผลไปสู่ภาคปฏิบัติในการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาต่อไป

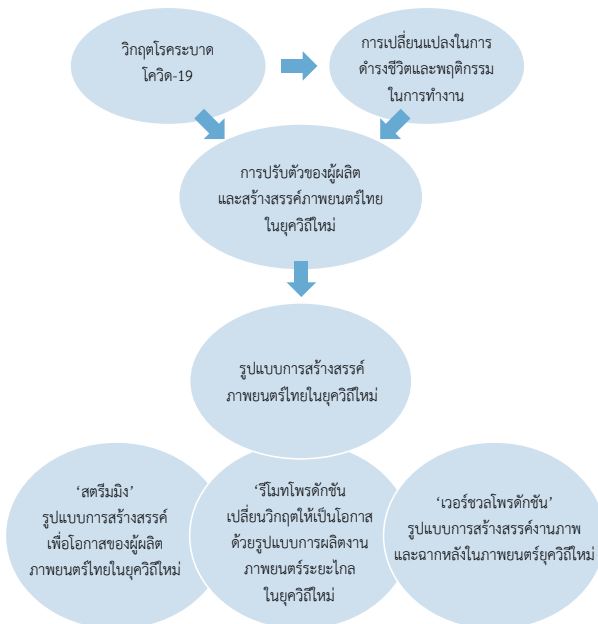
Reference

- Callista, R and Heather A, A. (1999) *Roy Adaptation Theory*.
Stamford, Conn.: Appleton & Lange.
- Dawis, R.V. (1994) *The Minnesota theory of work adjustment, in major theories of career development, Choice and Adjustment*. Minneapolis: University of Minnesota press.
- Department of Mental Health. (2020) *New Normal, new way of life*.
Retrieved from <https://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=2288>.
- Kamphakul, P. (2022, July 22). Personal Interview.
- Kasikitsakulphon, W. (2022, May 10). Personal Interview.
- Kuruangkura, Y. (2022, March 3). Personal Interview.
- Nicholson, N. and West, M. (1988) *Managerial job change: men and women in transition*.
UK: Cambridge University Press.
- Niyomkul, D. (2022, March 11). Personal Interview.
- Nuthong, J. (2022, July 4). Personal Interview.
- Ritdee, K. and Jeamrattanyu, P. (2020) *Movie situation in Thailand amid the Covid-19 crisis*.
Film Archive (Public Organization). Retrieved from
<https://fapot.or.th/main/information/article/view/263>.
- Saithong, K. (2022, March 9). Personal Interview.
- Sinthanamongkolkul, B. (2022, March 3). Personal Interview.
- Thai PBS. (2020) Covid-19 affects *Thai movies postponed: Safe House. Safe stage* (6 May).
Retrieved October 1, 2021./ from https://www.youtube.com/.watch?vOLRHNFwTdJA&t696s&ab_channelThaiPBS.
- Wiwatsinudom, R. (2022, July 4). Personal Interview.

ภาคผนวกบทความ

ภาพที่ 1: แผนภาพ แสดงผลสรุปการวิจัยในประเด็นการปรับตัวของผู้ผลิตและ
สร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่

ภาพที่ 2: แผนภาพแสดงผลสรุปการวิจัยในประเด็นรูปแบบการสร้างสรรคัภาพยนตร์ไทยในยุควิถีใหม่

รายการอ้างอิงภาษาไทย

กรมสุขภาพจิต. (2563) “New Normal ชีวิตวิถีใหม่”.

สืบค้นจาก <https://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=2288>.

กสิกิจสกุลผล, วารุณี. (2565, พฤษภาคม 10) สัมภาษณ์.

คำภากุล, ปิยะพงษ์. (2565, กรกฎาคม 22) สัมภาษณ์.

คุรุอังกูร, ยรรยง. (2565, มีนาคม 3) สัมภาษณ์.

นิยมกุล, ดุลยสิทธิ์. (2565, มีนาคม 11) สัมภาษณ์.

หนูทอง, จารุวัส. (2565, กรกฎาคม 4) สัมภาษณ์.

ฤทธิ์ดี, ก้อง และ เจียมรัตตัญญู, พุทธพงษ์. (2563) “สถานการณ์ภาพยนตร์ในเมืองไทยท่ามกลางวิกฤติโควิด-19”. สืบค้นจาก <https://fapod.or.th/main/information/article/view/263>.

สายทอง, กขพร. (2565, มีนาคม 9) สัมภาษณ์.

สินธมมงคลกุล, บรรจง. (2565, มีนาคม 3) สัมภาษณ์.

ไทยพีบีเอส. (2563) “โควิด-19 กระทบภาพยนตร์ไทยเลื่อนฉาย: Safe House ระยะปลอดภัย” สืบค้นจาก https://www.youtube.com/watch?v=OLRHNFwTdJA&t=696s&ab_channel=ThaiPBS.

วิวัฒน์สินอุดม, รักศานต์. (2565, กรกฎาคม 4) สัมภาษณ์.